

GİRİŞ

30 Ekim 1918 tarihinde imzalanan Mondros Ateşkes Antlaşması, Osmanlı İmparatorluğu'nu İtilaf Devletleri'nin işgallerine açık bir hâle getirmişti. Osmanlı sivil ve askerî bürokrasisinin bazı mensupları bu sürecin İtilaf Devletleri'yle iyi ilişkiler geliştirilerek en az zararla atlatılabileceğini düşünüyordu. Mustafa Kemal Paşa da dâhil olmak üzere pek çok asker, sivil bürokrat ve aydın ise kurtuluş için farklı çareler arıyordu. İtilaf Devletleri'nin Mondros Ateşkes Antlaşması'na dayanarak kısa süre zarfında ülkenin çeşitli yerlerini işgale başlayıp nüfuz bölgeleri oluşturmaları Osmanlı ileri gelenlerinin zihinlerinde soru işareti oluşturmaya başlamış ve onları çözüm yolları aramaya itmmişti.

15 Mayıs 1919'da İzmir'in Yunanlılar tarafından işgali bu arayışların ete kemiğe bürünmesinde oldukça etkili olmuştur. Bu esnada Samsun ve çevresindeki karışıklıklarla ilgili çalışmalar yapmak üzere III. Ordu Müfettişi unvanıyla ve geniş yetkilerle bölgeye gönderilen Mustafa Kemal Paşa, işgallere karşı direnişin kıvılcımını Samsun'dan başlatmış, böylece Türk tarihinde yeni bir dönemin ilk adımları atılmıştır. Bu direnişin kısa zamanda teşkilatlanıp yayılmasında, Enver Paşa'nın başında olduğu Harbiye Nezareti'nin, olası bir yenilgi ve işgal ihtimaline karşı 1916 yılından beri Anadolu'nun çeşitli yerlerine silah ve cephane yığınakları yaptırmasının etkisi

olduğu gibi, yerel İttihat ve Terakki şubelerinin de önemli katkıları olmuştur.¹

Mustafa Kemal Paşa; Kazım Karabekir Paşa, Rauf Orbay, Refet Paşa, Ali Fuat Paşa, gibi isimlerle Millî Mücadele'nin hukuki çerçevesini oluşturmaya ve temelini atmaya gayret etmiştir. Amasya Genelgesi, Erzurum Kongresi ve Sivas Kongresi ile Anadolu'nun dört bir yanında toplanan irili ufaklı otuzdan fazla kongre, Türk milletinin işgallere karşı direnişinin ve bağımsızlık mücadelesinin yol haritasını çizmiştir.² 23 Nisan 1920'de Mustafa Kemal Paşa'nın öncülüğünde Ankara'da açılan Türkiye Büyük Millet Meclisi, bir taraftan yeni Türk devletinin taşlarını döşerken diğer taraftan da Türk topraklarını işgalden kurtarmak için askerî mücadeleyi devam ettirmiştir.

Elinizdeki bu eser, Millî Mücadele'nin sıkıntılı günlerinde Anadolu insanının içinde bulunduğu durumu ve günlük yaşayışını tüm detaylarıyla gözler önüne sererken, bizzat bu mücadelenin ortasında yer alan bir doktorun yaşadıklarını ve savaşlar hakkında değerlendirmelerini içermektedir. Doktor Muzaffer Alatur'un kaleme aldığı bu hatırat, vefatı üzerine 1972 yılında kız kardeşi Hüsniye Doğan tarafından İstanbul Üniversitesi Tıp Tarihi Müzesi'ne hediye edilmiştir. Timaş Yayınları tarafından yayınlanmak üzere hakları satın alınan bu eser, yayınevinin talebi üzerine tarafımdan yayına hazırlanmıştır.

1 Ayrıntılı bilgi için bkz. Erik Jan Zürcher, *Millî Mücadelede İttihatçılık*, İletişim Yayınları, İstanbul 2003.

2 Ayrıntılı bilgi için bkz. Ali Satan, *100 Soruda Millî Mücadele*, Timaş Yayınları, İstanbul 2018; Ali Satan, *Ya İstiklal Ya Ölüm: Kongrelerle Millî Mücadele Dönemi*, Timaş Yayınları, İstanbul 2020.

Doktor Muzaffer Alatur, Hayatı ve Ailesi³

Elinizdeki eseri *İnkılab Senelerinde Anadolu'da Bir Tabibin Hatıratı* orijinal adıyla kaleme alan Doktor Muzaffer Alatur, 1884 yılında babasının hükûmet tabibi olarak görev yaptığı Menemen'de dünyaya gelmiştir. Babası Doktor Mehmet Hüsnü Bey'in Manisa'ya tayini üzerine, bu şehirdeki Şemsü'l-İrfan isimli okulda eğitim hayatına başlayan Muzaffer Bey, Manisa İdadisi'nin ardından İstanbul'daki Askerî Tıbbiye'ye kaydolmuştur. Askerî Tıbbiye'deki eğitiminin ardından Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması üzerine askere alınmış ve Çanakkale Cephesi'nde görev yapmıştır. Mondros Mütarekesi imzalandıktan sonra Dedeağaç'ta bulunan birliğinden terhis olan Muzaffer Bey, önce İstanbul'a gelmiştir. İşgal altındaki İstanbul'da fazla kalmamış, bir süre sonra o dönemde Yarengüme olarak adlandırılan, bugünkü Denizli'ye bağlı Tavas ilçesine belediye tabibi olarak tayin edilmiştir. Tavas'ta görev yaptığı sırada TBMM'ye bağlı düzenli orduda görev yapmak üzere askere alınmış; Birinci İnönü, İkinci İnönü ve Sakarya savaşlarına katılmıştır. 4 Haziran 1922'de Konya hükûmet tabibi olarak tayin edildiği için Büyük Taarruz'a katılamamıştır. Konya'daki görevinin ardından Ayvalık'a gelen Muzaffer Bey, burada meslektaşı Fazıl Bey'in kız kardeşi Şükran Hanım ile 1923 yılında evlenmiştir. Muzaffer Bey ve Şükran Hanım'ın 1924 yılında Bozkurt adını verdikleri bir oğulları doğmuştur. Bozkurt da daha sonra babası gibi doktor olmuştur. Muzaffer Bey uzun süre Ayvalık'ta doktorluk yapmış, Nisan 1938'de

3 ¹Hatıratın yazarı Doktor Muzaffer Alatur ve ailesi hakkında kendi yapmış olduğu araştırmaları ve fotoğrafları benimle paylaşan, aile hakkında ayrıntılı bilgilere ulaşmamı sağlayan, aynı zamanda Doktor Muzaffer Alatur'un kız kardeşi Hüsnüye Hanım'ın da torunu olan, Sayın Hümeyra Gücük Hanımefendi'ye teşekkürlerimi sunarım.

Manisa'ya iskân müdürü olarak atanmıştır.⁴ Doktor Muzaffer Alatur, 4 Mayıs 1957'de Ayvalık'ta vefat etmiştir. Eşi Şükran Hanım 1976 yılında, oğlu Bozkurt Bey ise 2016'da vefat etmiştir.

Doktor Muzaffer Bey, Konya'da merkez hükümet tabibi iken,
18 Haziran 1922

Muzaffer Bey'in ailesine bakıldığında oldukça ilginç portrelerle karşılaşmak mümkündür. Alatur ailesinin fertlerine bakıldığında her birinin Son Dönem Osmanlı ve Erken

4 *Son Posta*, 3 Nisan 1938, s. 5.

Cumhuriyet dönemlerinin aydın profiline oldukları rahatlıkla görülmektedir. Muzaffer Bey'in babası Mehmet Hüsni Bey, Rusya egemenliğinde bulunan Tataristan'ın Kazan şehri ulemasından Molla Hüsneddin'in oğlu olarak 1855 yılında Kazan'da dünyaya gelmiştir. Mehmet Hüsni Bey, Kazan'da gördüğü medrese eğitiminden sonra 1872 yılında Çarlık rejiminin baskılarından bunalarak arkadaşları Abdurrahman Nureddin, Ali Nureddin, Şakir Abdullah ve Osman İsmail ile birlikte İstanbul'a yerleşmiştir. Ardından Kocamustafapaşa'daki Nuh Efendi Medresesi'ne başlayan Mehmet Hüsni Bey, 1875 yılında Tıbbiye'ye kaydolarak tıp eğitimi almıştır. 1884 yılında 155 diploma numarası ile Tıbbiye'den mezun olmuş ve İzmir'e bağlı Demirci'ye belediye tabibi olarak tayin edilmiştir. Burada

Mehmet Hüsni Bey

yaşadığı sıkıntılar nedeniyle Sıhhiye Müfettişliği'ne başvuran Mehmet Hüsni Bey, daha düşük bir maaşla Menemen'e tayin edilmiştir. Menemen Belediye Tabipliği'nin yanı sıra Maarif Komisyonu'nda da görev almıştır.

1893 yılında aslen Taşkent tüccarlarından olup da İstanbul'da yaşayan Abdurrahman Efendi'nin on üç yaşındaki kızı Masume Hanım ile evlenen Mehmet Hüsni Bey'in beş çocuğu olmuştur. İlk çocukları, elimizdeki hatıratın yazarı olan Ali Muzaffer 1894 yılında, Ahmet Muammer 1895 yılında ve Hasan Kenan ise 1896 yılında Menemen'de doğmuştur. 1899 yılında Manisa Belediye Tabipliği'ne tayin edilen Mehmet Hüsni Bey'in küçük yaşta kızamık nedeniyle vefat eden ilk kızı Mahire 1899'da, adı ilk olarak Hüsni Cemal olan ve daha sonra Hüsniye olarak değiştirilen son çocuğu da 1905 yılında Manisa'da dünyaya gelmiştir.

Muzaffer Bey'in annesi Masume Hanım

Birinci Dünya Savaşı başladıktan sonra 1915 yılında ordu emrine alınan Mehmet Hüsni Bey, görev yapmakta olduğu Manisa Hastanesi'nde Mükellef Yüzbaşı rütbesiyle ordu emrinde hizmet verirken 14 Haziran 1916'da yakalandığı lekeli humma hastalığı nedeniyle 61 yaşında hayatını kaybetmiştir.⁵ Eşinin vefatı üzerine çocuklarıyla birlikte İstanbul'a gelen Masume Hanım uzun yıllar burada yaşadktan sonra 1961 yılında Ayvalık'ta vefat etmiştir.

Muzaffer Bey, Masume Hanım ve Hüsniye

5 Bu bilgi, Hümevra Gücük'ün başvurusu sonucunda Milli Savuma Bakanlığı tarafından kendisine verilen Mehmet Hüsni Bey'in askerî safahat belgesinden alınmıştır.

Alatur ailesinin bir diğ er üyesi ise hukuk eğitimini yarıda bırakıp gazetecilik yapan Muammer Bey'dir. Birinci Dünya Savaşı sırasında Galiçya Cephesi'nde görev yapan Muammer Bey, buradan kardeşi Kenan Bey'e gönderdiği mektuplarda cephedeki muharebeler dışında bölge halkının yaşayışını oldukça ayrıntılı olarak betimlemiştir.⁶ Mütareke döneminde *Akşam* gazetesinde başladığı ve otuz iki yıl süren gazetecilik hayatını *İkdam*, *Politika*, *Tan*, *Açık Söz*, *Son Telgraf* ve *Son Saat* gibi gazetelerde yazarlık ve yazı işleri müdürlüğü gibi pozisyonlarda sürdürmüştür. Muammer Bey'in pek çok tercüme ve telif eseri bulunmaktadır. Hiç evlenmeyen ve 1959 yılında vefat eden Muammer Bey'in ardından Reşat Ekrem Koçu, Münir Süleyman Çapanoğlu, Burhan Felek gibi isimler onun hakkında yazılar kaleme almıştır.

Alatur ailesinin bir diğ er üyesi Hasan Kenan ise 1921 yılında diğ hekimi olmuş ve Ayvalık'ta mesleğini icra etmiştir. Burada tanıştığı Meliha Hanım ile 1927 yılında evlenmiştir. Halide Edip Hanım'ın çevresinde yetişen ve ünlü Sultanahmet Mitingi'ni organize edenlerin arasında yer alan Meliha Hanım⁷ ile Kenan Bey, Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Ayvalık'ın ileri gelenleri arasında yer almıştır. Çiftin oğulları Çelik Alatur, daha sonra ünlü bir mimar olmuştur. Kenan Bey 1971 yılında Ayvalık'ta, eşi Meliha Hanım ise 1996 yılında İzmir'de vefat etmiştir.

Ailenin en genç üyesi Hüsniye Hanım ise Muzaffer Bey'in hatıratının günümüze ulaşmasını sağlayan kişidir. 1905 yılında doğan Hüsniye Hanım, Manisa Kız Mektebi'nde ilk eğitimini

6 Bu mektuplar, Hümeyra Gücük tarafından yayına hazırlanmaktadır.

7 Meliha Alatur hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. *Ayda Bir Ayvalık*, No: 43, Mart 2018, s. 24-25.

aldıktan sonra babasının vefatı nedeniyle annesiyle birlikte İstanbul'a gelmiştir. 1924 yılında Doktor Fazıl Bey ile evlenen Hüsniye Hanım, annesi Masume Hanım'ı da yanına alarak Ayvalık'a yerleşmiştir. Ayvalık'ta önce Türk Ocağı'nda, ardından da Halkevlerinde aktif görevler alan Hüsniye Hanım'ın İlder ve Gültekin adını verdikleri iki oğulları dünyaya gelmiştir.

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından İstanbul'a yerleşen Hüsniye Hanım ve ailesi kısa sürede dönemin sanat ve edebiyat dünyası ile yakın ilişkiler kurmuştur. Hüsniye Hanım'ın eşi Doktor Fazıl Doğan'ın 1951 yılında vefatının ardından cumartesi günleri Hüsniye Hanım'ın ev sahipliği yaptığı davetlere dönemin önde gelen şair ve yazarları, tarihçileri, gazetecileri ve sanatkârları katılmıştır. Hüsniye Hanım, 1990 yılında Ayvalık'ta vefat etmiştir.

Hüsniye Hanım, Kenan Bey, Muammer Bey, Muzaffer Bey

Hatırat Metni Üzerine Kısa Bir Değerlendirme

Eser bir deftere siyah ve kırmızı mürekkeple farklı zamanlarda kaleme alınmıştır. Eserin ne zaman yazıldığı tam olarak bilinmese de Millî Mücadele sırasında alınan notların daha sonra, özellikle Lozan Konferansı'ndan sonra bir araya

getirilmesiyle oluşturulduğu düşünülmektedir. Defterin baş tarafında yer alan ve eski başbakanlardan Sadi Irmak'ın kendi el yazısıyla ve eski harflerle kaleme aldığı kısa metinde, hatıratı İstanbul Üniversitesi Tıp Tarihi Müzesi'ne hediye eden Hüsniye Doğan'a bir teşekkür mektubu yazılmasını talep ettiği görülmektedir. Karşı sayfada da Doktor Muzaffer Alatur'un kız kardeşi Hüsniye Doğan'a hitaben Doktor Bedii N. Şehsuvaroğlu'nun yazmış olduğu 1972 tarihli teşekkür mektubu yer almaktadır.

Hatırat metni seksen iki defter sayfasından oluşmaktadır. Muzaffer Bey Millî Mücadele'nin liderlerine ve Cemal Paşa'ya ait fotoğrafların yanı sıra Afyon'un genel görünümünü veren bir gazete kupürü ile metni görsel açıdan süslemiştir. Ayrıca Muzaffer Bey'in çizdiği, Büyük Taarruz'un safahatını gösteren harita da metni zenginleştirmiştir. 82'den 156'ya kadarki sayfa aralığı boş bırakılmıştır. İsmet Paşa'nın katıldığı Lozan görüşmelerini tasvir eden bir gazete kupürü ile Anadolu'daki maden yataklarını gösteren Almanca bir harita da deftere yapııştırılmış vaziyettedir. Defterin en son sayfasında "Ne Kadar Türk, Toprak ve Para Kaybettik?" başlıklı bölümde Türk milleti açısından Birinci Dünya Savaşı'nın rakamlar eşliğinde bir muhasebesi yapılmaktadır.

Mondros Mütarekesi imzalandığında Dedeoğaç'ta asker olarak bulunan Muzaffer Bey, sonrasında terhis olup İstanbul'a gelmiştir. İşgal altındaki Payitaht'ta fazla kalmayıp hemen ilk bulduğu memuriyet olan hükûmet tabipliği görevi için Denizli'nin Tavas ilçesine gitmiştir. Eserde anlatılan olaylar, metni kaleme alan Doktor Muzaffer Bey'in Tavas'ta hükûmet tabibi olarak göreve başladığı 27 Mart 1919 tarihiyle başlar. Birinci Dünya Savaşı boyunca yaklaşık dört yıl boyunca silah altında kalan Muzaffer Bey, bu süreçle ilgili, özellikle bizzat

katıldığı Çanakkale Savaşları'yla ilgili herhangi bir şey anlatmamaktadır.

Muzaffer Bey, metnin ilk başlarında Tavas'ı, burada yaşayan halkın gündelik hayatını ve düğün gibi gelenek göreneklerini edebî bir üslupla anlatmaktadır. Yakup Kadri'nin *Yaban* romanında gördüğümüz Anadolu insanı tasvirlerine benzer ifadeleri Muzaffer Bey'in satırlarında da görmekteyiz. Gündelik hayatın sıradanlığı ve dört yıllık savaşın vermiş olduğu bıkkınlık metnin başlarında dikkat çekmeye başlar.

15 Mayıs 1919'da İzmir'in Yunanlılar tarafından müterake hükümlerine aykırı bir şekilde işgal edilmesinin bütün Anadolu gibi Tavas'ta da büyük bir infial uyandırdığını ifade eden Muzaffer Bey, işgal sırasında Yunan askerlerinin ve yerli Rumların Türklere yaptığı zulümlere kısaca değinir. Batı Anadolu'daki işgale karşı kurulan Müdafaa-i Hukuk cemiyetlerinin başarısız olduğuna dikkat çekerken, ortaya çıkan başıbozukluk nedeniyle bölgede asayişin bozulduğunu ve Demirci Mehmet Efe'nin kuvvetleri başta olmak üzere bazı çetelerin bölge halkına zulmettiğini anlatır. Bir taraftan Yunanlılar bir taraftan da eşkiya çeteleriyle uğraşmak zorunda kalan bölge halkının oldukça yorgun oluşu da dikkate değer hususlardan biridir.

İstanbul Hükûmeti'nin vurdumduymazlığı ve o sırada Mustafa Kemal Paşa başkanlığında yeni yeni teşkilatlanmaya çalışan Anadolu hareketinin güçsüzlüğüne vurgu yapan Muzaffer Bey, özellikle Batı Anadolu'da idarenin başta Demirci Mehmet Efe olmak üzere efelere kaldığını ve adeta bölgede bir efeler saltanatı kurulduğunu ifade etmektedir. Anadolu hareketinin elinde asayişi sağlayacak düzenli bir askerî güç olmadığından bu çetelerin işgalci güçlere karşı mücadelede kullanılmaya çalışılması, beklenen sonucu vermemiştir.

Muzaffer Bey'in anlatımına göre idari ve askerî yetkiyi ele alan efeler, halkı soyup soğana çevirmekte, karşı duranları kendi usullerince cezalandırmakta ve bu durum halkta Kuva-yı Milliye'ye karşı olumsuz bir bakış açısına neden olmaktaydı. Özellikle Demirci Mehmet Efe, Çerkes Ethem, Yörük Ali Efe ve Kocaeli bölgesindeki Gök Bayrak grubunun halka karşı sert ve kanunsuz davranışlarına Ankara'da kurulan yeni yönetimin ses çıkarmaması, Muzaffer Bey'in eleştirdiği noktalardan biridir. Metinde TBMM yönetiminin iyice güçlenince bu çete kuvvetlerini tasfiye etmesine de değinilmektedir.

İstanbul'daki Ali Rıza Paşa hükûmeti ile Heyet-i Temsiliye'nin uyumlu çalışmaları, İstanbul'un resmen işgal edilip Meclis-i Mebusan'ın kapatılması ve ileri gelen İttihatçıların Malta'ya sürgüne gönderilmesi Muzaffer Bey'in değindiği konular arasında yer almaktadır. İstanbul'dan kaçmayı başarabilen mebusların da katılımıyla açılan Mustafa Kemal Paşa başkanlığındaki TBMM'nin zaman içerisinde Anadolu'daki fiilî hükûmet durumuna dönüşmesi, bunun sonucunda düzenli ordunun kurulması ve çete kuvvetlerinin tasfiye edilmesine de değinilmektedir.

Yunanlıların işgal alanlarını genişletmek ve Ankara Hükûmeti'ni ortadan kaldırmak amacıyla yaptıkları geniş çaplı saldırılar, teşkilatlanmasını yeni yeni tamamlamış olan Türk ordusunun bu saldırılara karşı koyma çabaları ve Türk ordusunun kâbusu durumuna gelmiş olan firariler meselesi ayrıntılı bir şekilde anlatılmaktadır. Muzaffer Bey'in satır aralarında eleştirdiği meseleler arasında Anadolu halkının bir kısmının Kuva-yı Milliye ile TBMM Hükûmeti hakkındaki olumsuz düşünceleri ve asker kaçakları konusunda izlenen sert politikalar yer almaktadır.

Doktor Muzaffer Bey, Milli Mücadele'deki silah arkadaşlarıyla

Muzaffer Bey, Tavas'ta doktor olarak görev yaparken 19 Kasım 1920'de askere alınarak 57. Fırka'nın 39. Alayı'nın 2. Taburu'na katıldığını ifade eder ve bizzat içinde bulunduğu askerî mücadele sürecini bütün ayrıntılarıyla anlatır. İsmet Paşa, Ali İhsan Paşa ve Yakup Şevki Paşa'nın Batı Cephesi'ni teşkilatlandırma konusundaki gayretlerine değinir, bu bağlamda Deli Halit Paşa'dan özellikle bahseder. Halit Paşa'nın önceki askerî başarıları, emrindekilere karşı aşırı sert tutumu ve emrindeki subay ve askerlerin bundan olumsuz etkilendikleri de detaylı bir şekilde metinde yer alır.

Birinci ve İkinci İnönü, Eskişehir-Kütahya ve Sakarya savaşlarına katılan Muzaffer Bey, bu savaşların tüm safahatını detaylı bir şekilde verir. Bunu yaparken askerlerin ve komutanların ruh hâllerini aktarmayı da ihmal etmez. Hatıratın geneline bakıldığında askerî mücadelelerin kapsamlı bir şekilde anlatıldığı görülmektedir; özellikle Sakarya Savaşı'nın

neredeyse bütün safahatını Muzaffer Bey'in satırlarından takip etmek mümkündür. Muzaffer Bey bunu yaparken Türk ve Yunan ordularının içinde bulunduğu durumları da tahlil eder.

Doktor Muzaffer Bey, Millî Mücadele'deki silah arkadaşlarıyla

4 Haziran 1922'ye kadar Türk ordusunda fiilî olarak görev yapan ve pek çoğuna bizzat şahit olduğu olayları aktaran Doktor Muzaffer Bey, bu tarihte Millî Müdafaa Vekaleti'nden alınıp Sıhhiye Vekaleti'nin emrine verilmek suretiyle Konya Merkez Hükûmet Tabipliği'ne tayin edilmiştir. Askerlik hayatı böylece sona ermiştir. Bu tarihten sonraki askerî olaylarla ilgili değerlendirmelerin bizzat kendi yaşantısına değil de diğer kaynaklardan elde ettiği bilgilere dayandığı anlaşılmaktadır. Özellikle Büyük Taarruz hakkındaki anlatımları, bu süreci dışarıdan izleyen bir gözlemcinin bütüncül bakış açısını içermektedir. Büyük bir heyecan ile Büyük Taarruz'un safahatını

anlatan Muzaffer Bey, kendi çizdiği harita ile bu sürecin tüm askerî safahatının daha iyi anlaşılmasına gayret etmiştir.

Büyük Taarruz sırasında büyük bir bozgun hâlinde geri çekilmekte olan Yunan ordusunun önüne çıkan köyleri yakması, yiyecek stoklarıyla su kaynaklarını kullanılamaz duruma getirmesi ve yaptığı katliamlar Muzaffer Bey'in değindiği konular arasında yer almaktadır. Hatta Mustafa Kemal Paşa'nın, bu faaliyetleri nedeniyle esir alınan Yunan Başkomutanı Trikopis'i kınadığını da ifade etmektedir.

Zaferin kazanılması ve İzmir'in kurtuluşunun ardından Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'nın yayınladığı beyannameyi de çerçeve içerisinde hatıra defterine kaydeden Muzaffer Bey, Mudanya Mütarekesi'ni, Türk ordusu İstanbul'u teslim alırken yaşananları ve Doğu Trakya'nın işgalden arındırılma sürecini detaylı bir şekilde anlatmaktadır.

Eserin son kısmında, Avrupa ve Amerika'da Türklük hakkındaki düşünceleri özetlemeye çalışan Muzaffer Bey, Millî Mücadele döneminde TBMM Hükûmeti ile dostluk ilişkileri kuran devletler arasında Rusya, Ukrayna, Azerbaycan, İran, Mısır, Hindistan, Afganistan gibi ülkeleri saydıktan sonra yapılan ikili antlaşmaların ardından Fransa ve İtalya ile de ilişkilerin geliştirildiğinden bahsetmektedir.

Eseri ilgi çekici kılan noktalardan biri de Muzaffer Bey'in Bolşeviklik ve Bolşevik Rusya'nın Millî Mücadele'ye bakışı hakkındaki geniş değerlendirmeleridir. Muzaffer Bey'e göre Bolşevik Rusya kendi ideolojisini yayma düşüncesiyle Anadolu'daki Türk Millî Mücadelesi'ni şimdilik destekler gibi görünse de aslında içten içe mücadelenin başarıya ulaşmasını istemediğinden bahsetmektedir. Bolşevikler her ne kadar

Türklerin emperyalizme karşı verdiği savaşı destekler gibi görünse de ilerleyen süreçte Türklerin zafer kazanmasından rahatsız olacaklarını, çünkü böyle bir durumun onların Türki-tan'daki çıkarlarına aykırı olduğunu ifade etmektedir. Muzaffer Bey, Bolşeviklik üzerine yaptığı değerlendirmelerinde Mustafa Suphi'ye önemli bir yer ayırmıştır. Mustafa Suphi'nin Türk İstiklal Savaşı hakkındaki düşünceleri ve Anadolu'da ilerleyen süreçlerde oluşturmak istediği yönetim hakkındaki görüşlerini aktaran Muzaffer Bey, Bolşeviklik konusunun ve Mustafa Suphi'nin girişimlerinin Millî Mücadele için doğurabileceği tehlikelere dikkat çekmektedir.

Doktor Muzaffer Bey (sağda, ayakta) meslektaşlarıyla birlikte

Muzaffer Bey, defterin son sayfasında; Birinci Dünya Savaşı'nın Türk milletine yarım milyar Osmanlı lirasına mâl

olduğunu istatistiksel verilerle ortaya koyduktan sonra metni sonlandırmıştır.

Sonuç olarak, bu hatırat uzun bir süre Millî Mücadele’de aktif olarak bizzat yer almış bir doktorun gözünden Türk İstiklal Savaşı’nın tüm safahatını ayrıntılarıyla ve farklı bir bakış açısıyla gözler önüne sermektedir. Millî Mücadele’nin Türk tarihindeki önemini vurgulayan bu eser, dönem hakkındaki çalışmalara birinci elden kaynaklık ederek büyük katkı sağlayacaktır.

Dr. Selim Ahmetoğlu

Trabzon, 1 Temmuz 2021

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
مَعْلُومَاتُ خَدِيمِ الْوَلَايَةِ قَانِدَانِ

دَوْتُو - مُلْكُ *Alatur* لِكِ الْوَلَايَةِ
حَرَمِ نُوْرِي عَالَمِي كِي دَاكِي تُوْرِي

اَبُوْرِي عَالَمِي آرِي
لَهُرِي تُوْرِي وَ عَالَمِي آرِي
مُوْرِي تُوْرِي *Bogam* تُوْرِي

بَابِي عَالَمِي اَفَادِي تُوْرِي
بَابِي عَالَمِي اَفَادِي تُوْرِي

تُوْرِي تُوْرِي اَفَادِي تُوْرِي
تُوْرِي تُوْرِي اَفَادِي تُوْرِي

تُوْرِي تُوْرِي اَفَادِي تُوْرِي
تُوْرِي تُوْرِي اَفَادِي تُوْرِي

تُوْرِي تُوْرِي اَفَادِي تُوْرِي
تُوْرِي تُوْرِي اَفَادِي تُوْرِي

10000

University of Gorkh

Bedii Beyciğim;

Millî Mücadeleye muharip olarak katılan Doktor Muzaffer Alatur'un el yazısıyla harp notlarını ailesi tıp tarihi müzesine hediye ediyoruz.

Müzeye konmasını ve aile adına

Bayan Hüsniye Doğan

Taksim Cumhuriyet Caddesi Üftade Sokağı Numero 8'e

Bir teşekkür mektubu yazmanızı tensibinize arz eder gözle-
rinizden öperim. Muzaffer Alatur, Fen Fakültesi Mecmuası'nda
yeni harflerle yazılar yazmıştır.

Yazacağınız mektupta bu hanım babasının doktor diplo-
masını hediye etmiş olmasına da teşekkür edersiniz. Bu zat
ağabeyimdir.

Sadi Irmak

ای نظرکے تاریخی ، سہ ہولہ یاروم ایت ؛
... ..
یہی اسیر ملکہ قاناری کورہ چک
قور تاریخی قور کادی خانغ و سالم ایلدلق ؛
باہ ، بولمتہ دوشدیی عصر کور دن بیریور ،
تور-ولادوئی اولان آسینگ کوریدر .

10000 / 30

Handwritten text on the right edge of the page, possibly a page number or reference.

Ey zaferin Tanrısı, sen bizlere yardım et;
Ey zaferin Tanrısı, şarka necat verecek,
Yirmi esir millete kanadını gerecek
Kurtarıcı Türkleri sağ ve salim ilerlet;
Bak, bu millet düştüğü asırlardan beridir,
Şu resuller vatanı olan Asya'n geridir

